

Pukeutumismormit koulussa

Koulun pukeutumismormit puhuttavat. Keskustelua käydään muun muassa siitä, millaisia uskontoon viittaavia asusteita oppilaat ja opiskelijat saavat käyttää, mitä vaatteissa saa lukea, voiko päähineitä pitää oppitunneilla, kuinka paljastava pukeutuminen on sallittua ja voiko ulkovaatteita pitää sisällä.

Pukeutumisen etiketti ja etiikka on hyvä ankkuroida joihinkin pääperiaatteisiin. Opetusalan eettinen neuvottelukunta katsoo, että perustavia arvoja ovat oppilaan oikeus ilmaista omaa identiteettiään ja persoonaansa, positiivinen uskonnonvapaus, toisten kunnioittaminen ja se, etteivät asuvalinnat aiheuta yleistä häiriötä.

Oman identiteetin ja positiivisen uskonnonvapauden näkökulmasta on tärkeää, että oppilailta on oikeus pukeutua oman uskontonsa tradition mukaisesti ja esimerkiksi käyttää uskonnollisia koruja ja huivia. Uuden Nuorisobarometrin mukaan nuoret itse ajattelevat, että opiskelijoiden pitää voida ilmaista omaa katsomustaan käyttämällä uskonnollisia symboleita esimerkiksi koruissa tai vaatteissa.

Vastaavasti jos oppilas katsoo päähineen kuuluvan identiteettiinsä ilman uskonnollista perustetta, sen käytön tulee olla yhdenvertaisuuden nimissä mahdollista.

Vaikka pukeutuminen koulussa saa olla varsin pitkälle oppilaan omien valintojen ja identiteetin mukaista, eettinen neuvottelukunta korostaa, että tietyt rajat ovat olemassa.

Tärkeä lähtökohta on, että pukeutuminen ei saa loukata muita. Toisin sanoen esimerkiksi sellaisia tekstejä ei tule hyväksyä asusteissa, jotka on suunnattu jotakin ihmisryhmää vastaan. Sateenkaarilogo ei loukkaa yhdenvertaisuutta, mutta esimerkiksi ”Suomi suomalaisille” -teksti on loukkaava. Rajanveto saattaa olla vaikeaa, ja yhteiskunnallisesti kantaa ottavien tekstien ja viestien kanssa kouluissa on käytettävä tapauskohtaista harkintaa.

Pukeutuminen ei saa aiheuttaa häiriötä eikä se siis esimerkiksi voi olla liian paljastavaa. Myöskään kasvojen peittämistä ei pidä sallia jo siksi, että opettajan täytyy voida tunnistaa oppilaat. Poikkeuksena ovat sellaiset terveydelliset syyt, jotka vaativat esimerkiksi hengityssuojien käyttöä.

Pukeutumisessa on hyvä huomioida tarkoituksenmukaisuus. Esimerkiksi ulkovaatteiden käyttöä sisätiloissa ei tarvitse sallia. Ulkovaatteita, kuten päällystakkeja, pitää säilyttää naulakoissa oppituntien ajan.

Aika ajoin on myös esitetty, että Suomessa voitaisiin joidenkin muiden maiden tapaan ottaa käyttöön koulupuvut. Eettinen neuvottelukunta ei tätä kannata, koska koulun tulee yhdenmukaisuuteen ohjaamisen sijaan kannustaa oman persoonan yksilölliseen kehittämiseen ja ilmaisuun. Samalla on tärkeää keskustella nuorten kanssa siitä, millaisia ongelmia seuraa, jos vaatetuksella halutaan voimakkaasti viestiä esimerkiksi varallisuudesta.

Opetusalan eettinen neuvottelukunta

Arno Kotro, opettaja, puheenjohtaja
Liisa Hakala, yliopistonlehtori, dosentti
Mari Leppänen, piispa
Mirjam Kalland, professori
Raisa Harju-Autti, yliopistonlehtori

Lisätietoja

Arno Kotro, puheenjohtaja, Opetusalan eettinen neuvottelukunta
0407189558, arno.kotro@heryk.fi

Opetusalan eettinen neuvottelukunta on valtakunnallinen riippumaton elin, joka ottaa kantaa opetusalan eettisiin kysymyksiin. Neuvottelukunta edistää keskustelua opettajan ammattietiikasta.